

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІЛУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Сідельнікова І.В., к.е.н., доцент

Сідельнікова В.К., к.п.н., доцент

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Аграрний сектор національної економіки має значний інноваційний потенціал, здатний до самовідтворення та забезпечення економічного зростання. Однак, на відміну від розвинених країн, використання цього потенціалу є недостатнім, про що засвідчує багаторічне відставання українського агробізнесу за такими показниками, як врожайність зернових культур, продуктивність худоби тощо. Очевидно, що досягти підвищення ефективності аграрного виробництва як у найближчій, так і у віддаленій перспективі неможливо без інтенсифікації використання усіх складників інноваційного потенціалу.

Під потенціалом розуміють сукупність наявних можливостей, ресурсів, засобів, які можуть бути використані для досягнення певної мети [3, с. 467]. Поняття «інноваційний потенціал» трактується як наявність і готовність до застосування сукупності певних ресурсів з метою здійснення інноваційної діяльності. У цьому контексті «інноваційний» щодо потенціалу визначає, наскільки фірма спроможна виготовляти нову продукцію з кращими властивостями [5, с.130]. Інноваційний потенціал є основною категорією, яка відбиває стан інноваційного складника у розвитку будь-якого підприємства [1;2]. Він поєднує такі елементи, як природно-кліматичні, матеріально-технічні, наукові, кадрові та організаційні. Аграрний інноваційний потенціал розглядають як сукупність виробничих і невиробничих ресурсів, уміння їх раціонально поєднувати та використовувати для пропозиції на ринку нового товару і сприйняття його цільовим споживачем [4, с.104].

Важливим для інноваційного розвитку аграрного підприємництва є інтелектуальний потенціал, який необхідно розглядати через призму наявності високоосвічених фахівців у всіх сферах агропромислового комплексу, спроможних розробляти інновації, використовувати їх та реалізувати інноваційний продукт. Застосування інтелектуального капіталу виявляється в аграрному середовищі у більш складних формах, з огляду на природно-кліматичні та біологічні умови. Тому інтелектуальний капітал не завжди може бути гарантом досягнення високих результатів підприємницької діяльності, проте без такого потенціалу організувати ефективне інноваційне аграрне підприємництво практично неможливо.

Сучасний аграрний бізнес потребує інноваційної креативності кадрового потенціалу, однак, як свідчить практика, через систематичне недофінансування науки і освіти, аграрну реформу, яка призвела товаровиробників аграрного сектору до несприятливого фінансово-економічного стану, корупцію,

відсутність адекватної системи мотивації та стимулювання кадрів ці потреби не повністю задовольняються.

Необхідним базовим компонентом наукової аграрної інноваційної діяльності виступає запровадження інновацій у сільськогосподарське виробництво. Це можливо за умов наявності професіональних фахівців із практичним досвідом, міцної матеріально-технічної та дослідницької бази наукових установ, їхньої державної підтримки і фінансового забезпечення, високоефективної системи мотивації науковців-дослідників.

Процес інноваційної діяльності у сфері використання земельних ресурсів як важливого його складника передбачає освоєння агроекологічних методів землекористування, упровадження інноваційних ґрунтозахисних технологій і реалізацію протиерозійних заходів, обмеження використання хімічних засобів, мінеральних добрив.

Наявний інноваційний потенціал капітальних ресурсів аграрного підприємництва має забезпечити вищу продуктивність праці у розрахунку на одиницю сільськогосподарських угідь, ріллі, на умовну голову поголів'я худоби, виробництво продукції вищої якості та супроводжуватися зниженням собівартості аграрної продукції. Однак жодні технології не можуть вплинути на природні чинники у рослинництві й тваринництві, змінити їх біологічну плінність, тому тут доцільним є використовувати лише науково-технічні інновації, які здатні забезпечити проходження природно-біологічних процесів, ураховувати природно-екологічні й територіальні відмінності у сільському господарстві країни.

Важливим напрямком розвитку аграрного інноваційного підприємництва в сучасних умовах має стати його техніко-технологічне переоснащення. Особливо актуальним є стимулювання виробництва вітчизняної інноваційної техніки. До чинників, які гальмують розвиток вітчизняного аграрного машинобудування, належать: зниження платоспроможності аграрних виробників, перш за все дрібних; відсутність єдиного державного координаційного центру таких процесів; застосування тіншових схем в управлінні державними підприємствами вітчизняного сільськогосподарського машинобудування; недостатня підтримка критично важливих галузей та ін.

Література:

1. Володін С.А., Чекамова О.І. Теоретичні засади формування і реалізації інноваційного потенціалу в розвитку економіки. *Економіка АПК*. 2017. №5. С. 65–72.
2. Вороніна В. Л., Зюкова М. М., Артеменко А. Є. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства як засіб ефективного управління його розвитком. *Економічний простір*. 2020. №162. С. 57-62.
3. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / за ред. Р. Дяківа. Київ : Міжнародна економічна фундація, 2000. 520 с.
4. Майовець Я. М. Інноваційний розвиток аграрного підприємництва в Україні : дис. ... к-та екон. наук : 08.00.01. Львів, 2018. 245 с.

5. Руденко Г. Особливості впровадження інновацій у діяльність сільськогосподарських підприємств. *Бізнес-Інформ*. 2015. № 5. С. 128–132.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

*Стрельнікова О.О., к. соц. наук,
Харківський національний педагогічний Г.С. Сковороди*

Сучасний стан українського суспільства, що перебуває під натиском повномасштабного військового вторгнення з боку Російської Федерації, можна характеризувати як вкрай кризовий. На сьогоднішній день участь у волонтерській діяльності, як і у будь-яких інших різновидах доброчинності, набирає стрімкого розвитку саме через умови загострення соціальних протиріч у суспільстві. Так, останній різкий підйом волонтерської активності спостерігався у 2014-2016 рр. через події на Сході країни. Значна частина населення України взяла участь у наданні безоплатної допомоги пересічним громадянам й військовим. Навесні 2015 р. кількість людей, котрі систематично долучалися до волонтерської діяльності, сягнула 14,5 тисяч, організацій – 2,5 тисячі [1]. За даними дослідження фонду «Демократичні ініціативи» та КМІС (вересень 2014р.) кошти, спрямовані на допомогу українській армії надавала приблизно третина населення України, ще чверть активно залучалася до такої діяльності через громадські та волонтерські організації [1].

Починаючи з 24 лютого 2022 р. кількість осіб, які активно залучаються до будь-яких видів надання допомоги, стрімко збільшилася, постійно з'являються нові форми та напрямки доброчинної діяльності, набувають подальшого розвитку всі види участі населення у діяльності, що сприяє підтримці великої кількості людей, які опинилися у складних життєвих умовах як на території України, так і за її межами.

Залучення до діяльності з надання допомоги є соціально схвалюваним та активно стимулюється з боку держави. Мотивація населення до участі у волонтерській діяльності досить різноманітна і може коливатися від прагнення допомагати іншим, бути корисним суспільству до отримання певної користі для власної особи чи організації. Варто наголосити, що матеріальна складова стимулювання волонтерської діяльності більш притаманна європейським країнам, оскільки передбачає певну матеріальну винагороду за участь у доброчинності, що має прояв в отриманні визначеної грошової винагороди, забезпеченні різноманітними благами, тощо. Вітчизняна волонтерська діяльність винагороджується більшою мірою морально, що відбивається у соціальному схваленні такої допомоги, у формуванні соціального капіталу. Однак необхідно визнати: від того, що соціально позитивна дія здійснюється переважно за корисними мотивами, соціальна цінність, власне, дії та значущість такої діяльності знижується.